

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно
Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 285 (7005)
ДЕКАБРИН
2
ЧЕТВЕРГ
1954 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Европодо эб найрамдалы ба аюулгүй байдалы хангах талаар европейск ороноудай Зүблөөн. Ноябрьн 30-най хоёрдохн заседани тухай коммюнике (1-дэхн юур).

Барилгашадай Бүхэсоюзна зүблөөн (1-дэхн юур). ПАРТИНА АЖАБАЙДАЛ: Эмхидхэлэй хүдэлмэрин хэмжээ дээшлүүлхэ (2-дохн юур).

Ц. Дандаров. — Муу бэлдхэлтэйгээр малай үбэлжэлгы эхилбэ (2-дохн юур).

Р. Жигжитов. — Шефскэ туһаламжа муугаар үзүүлнэ. (2-дохн юур).

КУЛЬТУРНА ТЕМЭДЭ. З. Мухтасирова. — Клубайгаа хүдэлмэринэ улам найжаруулхадн. (3-дахн юур).

Намжил Балданов. — Бурят-монгол литература — олоациональна советскэ литературин таһаршагүй хүби мүн (3—4-дэхн юурнуудта).

Европодо эб найрамдалы ба аюулгүй бйалы хангах талаар европейск ороноудай Зүблөөн (3—4-дэхн юурнуудта).

Бирмын премьер-министр Ханойдо ошоод байна. (4-дэхн юур).

Д. Жарков. — Номой выставкэ эмхидхэ (4-дэхн юур).

Аймагай партийна конференци

Республикын аймагуудта партийна конференци боложо эхилбэ. Конференци юрэнхи дээрэ декабрь нарада дүүрхэ байна.

Аймагуудай партийна конференци болбол тон харюусалгатай үедэ, республикын ажалшадай хүдөө ажахы саашадан эрид хүжөөхэ, арад зондо хэрэгтэй эд товариуды элбэгээр гаргах, ажалшадай ажана байдалы дээшлүүлхэ гэсэн Коммунистическэ партийна ба Советскэ правительствын түүхэтэ тогтоолууды бэлдүүлхын түлөө эршэ зоригтойгоор тэмсэжэ байһан үедэ үнгэржэ байна.

Партийна органоуды хунгаха, тэднэй партийна шптын урда тоосоо, шүүмжэлэл ба өөргөө шүүмжэлэлы үргэнээр дэлгэрүүлхэ гэшэ парти доторой уялгата, хэлбэршээрэй ёно гурим мун. Энэ хадаа партийна органоудай болон тэднэй хүтэлбэригшээрэй ажал-ябуулгы бұхы талааншын шалгах, партийна гэшүүды эдэбхитэй болгохо, хүтэлбэригшээрэй кадрнууды олоор дэбжүүлхэ, партийна хүдэлмэринэ найжаруулха гэсэн удхашанартай юм.

Энэ үедэ областной партийна органоудын урда угаа эхэ зорилгоуд тагналдаг байна. Хүдөө ажамын талаар малай үбэлжэлгы эрхын найнаар үнгэрхэ, республика дотор нарин ба паритбар ноонойт хониды олоор үсэхээрилгэ база бин болгохо, адуу малай ашаг нэмэ үсэгны дээшлүүлхэ, тархан ажалтай ургасы бұхы хэмжээгээр үргэжэ, шэнэ ба боро газары элдүүлхэ, колхозно үйлдбэринэ хүжөөлтэдэ гол хүсэн болохо—МТС-үүдэй хүдэлмэринэ найжаруулха хэрэгтэй. Партийна органоуд мун промышленна предриятнуудай хүдэлмэринэ ударидажа, 1954 оной үйлдбэрин түсэбны уришалад дүүргэхэ, тэднэй бүтээн гаргадаг продукцияг шанаары найжаруулха талаар оролдохо ёһотой. Тэршэлхэ шотагуудта худалдаа наймаа үргэхэхэ, гүрэнэй аппаралай хүдэлмэринэ найжаруулха зорилгоноуд тагналдаг.

Партийна органоудтай нэн түрүүшн уялга юуб гэхэдэ, мүнөө боложо байһан партийна конференцинууды эдэ зорилгоуды бэлдүүлхэ замда шүглүүлхэ ябадал болоно. Конференци дээрэ парти доторой болон идеологическа хүдэлмэрин, олоныгы коммунистическэ хүмүүжүүлхэ, тэднэй политическэ болон ажал хүдэлмэрин эдэбхине саашадан дээшлүүлхэ талаар партийна органоудтай ажал-ябуулга тухай асуудал эхэхэн нуури ээлхэ зэргэтэй.

Мүнөө боложо байһан конференцинууд коммунистуудай тон эхэ элбэхи үүсхэлэй, ажал хүдэлмэриндэхи дутагданууды үргэнээр шүүмжэлэлыгн оршон байдала үнгэржэ байна. Партийна конференци дээрэ хэдэн олон үнэтэй дуралданууд ороно. Энэй юу харуулаб гэхэдэ, коммунистуудай өөһэднээ ажал хүдэлмэриндэхи дутагданууд асуулаха тухай оролдожо байһы гэшэлнэ.

Улан-Удэ городой Пригороднэ районий партийна конференци дээрэ партийна райкомой хүдэлмэрин тон хурлар шүүмжэлэгдэһэн байна. Партийна райком, тэрэнэй секретарионууд промышленна предриятнууд дээрүү үсөөн абадаг, ажал үйлдбэриндэ байдалы мууса мэдлэг, доторын арга боломжы элүүлхэ талаар өөдтэй юумэ хэлэггүй байгаа, Иланганга ажалшад дунда нилээр абуулагдана гэжэ делегаууд шүүмжэлэһэн.

Конференци дээрэ райкомой гэшүүн болгогдожо хэдэн олон эдэбхитэй коммунистууд, партийна райкомой секретарионуудар болта шэнэ хүдэлүүд хунгагдан байна.

Прибайкальскэ аймагай коммунистууд өөһэднээ 10-дахн партийна конференци нилээд амжалтатайгаар утгаба. Аймагай колхозууд үнгэрхэн жэлдэ үнээн бүриһөө дунда ээргээр 850 литр һу наагаа, тнхэдэ нотагай үүлээр үнээн бүриһөө 26 түрүү наалишад 1100—1500 литр һу нааһан байха юм. Малай ашаг шэмэ үгэлгын дээшлэһэн дээрэ-һээ малажалһаа оролон олзо доход түрүүшн жэлэйхнээ хоёр дахин эхэ болоо. Мун шэнисин, хартаабын ургаса дээшлээ. Гэбшэ, делегатууд партийна айкомой хүдэлмэриндэхи дутагданууды эхээр шүүмжэлэһэн байна. Түбхын түрүүндэ, партийна айком МТС-эй хүдэлмэринэ найжаруулха тушаа наалаа багаар табина, тнмээхэ мүнөө хүрэтэр трактор, машинала занбарилха мастерскойы байхагүй, мун механизаторнуудай байха хамтын байра, столошы эмхидхэгдээгүй байна. Партийна айкомой хүдэлмэриндэхи хүдөөгөөр ябахала партийна органоудта туһалхын оронодо, колхозой правлений ороод лэ ябанадаг гэжэ делегатууд шүүмжэлэбэ. Айкомой нэгдэхн секретарь нүхэр Иванов апаратайгаа хүдэлмэриндэхи хүсэн хэрэгтэйгүи, бұхы юумы гансаараа хэхэ гэжэ оролдодог. Конференци дээрэ аймгүисэдкомой (түрүүлэгшэ нүхэр Савкин) хүдэлмэрин эхээр шүүмжэлэгдэһэн байна.

Үнгэргэдэһэн конференцинууд юу харуулаб гэхэдэ, олонхи партийна комитетуудэй өөһэднээ ажал-ябуулгын дүнгы найнаар боодо, нягтаар бүридхэжэ, дутагданууды ноюунгүй, хурсаар элүүлхэ, партийна органоудын урдахн зорилгоуды зүбөөр табиһан дээрэһэн конференцинууд дээдэ хэмжээдэ, һонирхолтойгоор үнгэрөө. Гэбшэ, зарим партийна комитетэй тоосоот элдхэлхэ уда багатай, өөргөө шүүмжэлэһэн үсөөн баримтануудтай байна. Тнмээхэ коммунистууд эдэбхи багатайгаар хабаадажа, хурса шүүмжэлэл хэргүй.

Мухаршээрэй аймагай партийна комитет өөһэднээ тоосоот элдхэл дотор партийна эхн органоудтай парти доторой хүдэлмэрин тон нуда байһан ушар шалтаганы эһн тодоор харуулха шалаагүй. Тнмээхэ конференци дээрэ хабаалаһан партийна эхн органоудын 42 секретарионуудай оройдо хоёройн үгэ хэлэһэн ушар гайхалтайшы бшэ.

Тоосоот элдхэлэ бэлдэхэ гэшэ гансахан партийна айкомой секретаринын хэрэг бшэ, харин тэрэ шухала политическэ документ гэшэ. Тнмээхэ тэрэннэ бэлдэхэд партийна комитетэй гэшүүд эдэбхитэйгээр хабадалсаха, партийна органоудын урда өөһэднээ харюусалгы мэдэрхэ зэргэтэй.

Конференци дээрэ партийна органоудын хунгаха асуудал эхэхэн шухала хэрэг юм. Нунгуулын үедэ партийна органоудта эгээн хүндэтэй коммунистууд, Партийна ба Советскэ правительствын политикы амжалтагатайгаар бэлдүүлхэ тэмсэлд шалтагдан, найн шалабаритай кадрнууд дэбжүүлэгдэхэ байна. Тнмээхэ нунгуулын үедэ партийна органоуды хунгаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй заабаринэ хэлбэршгүйгөөр сахиха хэрэгтэй.

Партийна конференцинууды дээдэ хэмжээндэ үнгэржэ, партийна органоудтай ажал-ябуулгы хүдэлмэринэ найжаруулха, коммунистическэ байгуулалтын бұхы халбаринуудта тэднэй үүргы дээшлүүлхэ гэшэ тон шухала зорилго мүн.

Барилгашадай Бүхэсоюзна зүблөөн

Советскэ Союздай Коммунистическэ партинын, СССР-эй Министруудэй Советэй зарлаһан барилгашад болон архитекторуудэй, мун барилгын материалнуудай промышленностини, барилгын ба харгын машина бүтэлгын, проектнэ болон научно-шэнжэлэгын органоудтай хүдэлмэриндэхи Бүхэсоюзна зүблөөн Москвада, Кремлевскэ Эхэ Орлоно со ноябрин 30-да нэгдэбэ.

Зүблөөндэ 2.200 хүн хабаадана. Трестүүдэй эрхилэгшэд болон гланца инженерүүд, барилганууд болон управлениүүдэй начальникууд, ажал хүдэлмэринэ хүтэлбэригшэд болон мастернууд, бригадирнууд болон хүдэлмэриндэ, барилгын материалнуудай ба барилгын машинаудай промышленностини заводуудай директорнууд, проектнэ органоудтай, научно-шэнжэлэгын институтууд болон дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэриндэ, архитекторууд, областнууд, хизаарнууд болон республикануудай партийна, профсоюзна болон комсомольскэ хүдэлмэриндэ, союзна болон республиканска министерствонуудэй, түсбэлэгын ба финансова органоудай хүдэлмэриндэ зүблөөндэ хабаадагшад дунда бин.

Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, В. М. Молотов, Г. М. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрушев, П. К. Пономаренко, М. А. Суслов, П. Н. Поспелов, Н. Н. Шаталин гэшлэй правительствена ложонуудта гарахадан, сугларашад хүдлээрэ байжа нэрмээ альга ташагал хэбэ.

Элитэ новатор—хирпнисы түргэн аргаар галдалгын инструктор, Сталинска шангай лауреат П. А. Дуванов, СССР-эй Архитектурин академин болото гэшүүн И. В. Жолтовский, «Оргстрот» гэжэ институтай директор Сталинска шангай лауреат Ф. И. Мальцев, «Стройдеталь» гэжэ №1 заводой арматуришца М. И. Паннина, элитэ новатор, шулуудай бригадир И. М. Рахманин, Сталинградскэ ГЭС-эй барилгын экскаваторщик Социалистическэ Ажалай Герой Д. А. Слепуха, эхэ блоготой барилгы барилгын хабсаргаша П. Г. Чудинов, Сталинска шангай лауреат И. П. Ширков, Куйбышевскэ ГЭС-эй барилгын начальни И. В. Комзин болон бусад зүблөөнэй президиумдэ һууба.

Барилгын хэрэгүүды эрхилхэ СССР-эй Министруудэй Советэй Гүрэнэй Комитетэй уралаар Москва өрэнэй хилын саанахи айшады советскэ барилгашад халуунаар амаршаба. Хитадай Ардадай Республикаһа, Польско Ардадай Республикаһа, Германска Демократическа Республикаһа, Чехословацка Республикаһа, Румынска Ардадай Республикаһа, Венгерскэ Ардадай Республикаһа, Болгарин Ардадай Республикаһа, Албанин Ардадай Республикаһа, Корейскэ Ардадай Демократическа Республикаһа, Монгол Ардадай Республикаһаа өрэн барилгашад зал соо байлсана.

Барилгын хэрэгүүды эрхилхэ СССР-эй Министруудэй Советэй Гүрэнэй Комитетэй түрүүлэгшэ нүхэр К. М. Соколов зүблөөн нээбэ.

Зүблөөнэй зүблэхэ зүйл баталадана. Барилгын элдэб проблемнүүдээр найман элдхэл пленарна заседануудта шагнагдаха ба зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Промышленна, транспортна, гэр байрын, культурино-ажалуудай барилганууды барилгын, городууд болон посёлгууды түсбэлэгын ба барилгын, барилгын экономикын, ажалай эмхидхэлэй болон бусад асуудалууд арба нэгэн секцинуудэй заседануудта зүбшэн хэлсэгдэхээр хараалагдана.

СССР-эй Барилгын министрствын барилгын органоудтай хүдэлмэринэ эрид найжаруулха тушаа хэмжээ-ябуулганууд тухай, хабсаргадаг түмэр бетонно конструкцинууды, томо блогууд болон ашаг найнтай материалнууды хэрэглэн, промышленна барилганууды индустриальна методээр бариха, барилгын шарны найжаруулха ба үнэнь химдаруулха тухай элдхэл хэвн тулада СССР-эй барилгын министр нүхэр Н. А. Дыгай гэшэдэ үгэ үгтэбэ.

Советскэ барилгашад промышленностини, хүдөө ажахын ба транспор-

тын амжалта туйлаха хэрэгтэ эхэ үүргэ дүүргэ гэжэ элдхэлшэ тэмдэглэбэ. Гансахан дайнай һүүдэй жэлүүдэй турша соо капитална барилгада 900 гаран миллиард түхэринг мүнгэ гаргашалагдаа. Найма мянга гаран промышленна томо предриятнууд, олон һургуулинууд болон болынианууд, мун коммунальна элдэб барилганууд һэргээн бодоогдон, барилгдан ба ашагдалгада оруулагдан байна. Городууд болон посёлгуудай хүдэлмэриндэ болон албахаагшад 200 миллион шаху квадратна метр талмайтай гэр байра абаа; колхозникууд болон хүдөөгэй интеллигенцидэ 4 миллион хахад шаху гэр баригдаа.

Заводууд болон теплоэлектростанцинууды, гидротехническэ орбо барилганууды, тэршэлэн байрын ба гражданска барилганууды бариха тушаа барилгашад эхэ дүй дүршэлтэй болобо. Гэхэтэй хамта, барилгын органоудтай хүдэлмэриндэ үшөөл эхэхэн дутагданууд бин байһаар. Тэдэ дутагдануудын арадай ажахы саашадан хүжөөлгэдэ наад ушаруулна. Барилгын болзор үшөө муугаар хэрэглэгдэнэ, барилгын үнэнь эхэ байна, типовой проект зохёолгы тоохогүй ябадал гаргандана. Хабсаргадаг түмэр бетон ба модо багаар бүтээгдэнэ, металл ба модо эхээр гаргашалагдана.

Хабсаргадаг түмэр бетонно конструкцинууды хэрэглэн индустриальна методээр барилга хэхэ асуудал элдхэл соо эхэ һуури ээллээ. Ажал эхэтэй хүдэлмэринэ багдалха, барилгын болзорны түргэдэхэ, металл гаргалшы нилээд алмаха талаар ямар эхэ арга боломжын бин байһы элдэб жэшэнүүд дээрэ нүхэр Дыгай харуулба. Жэшэнь №17 трест хабсаргадаг түмэр бетонно конструкцинууд болон томо шуланууды хэрэглэн 16,5 мянган квадратна метр талмайтай промышленна корпусы хушан аргаар барилдана орходоо гурба дахин түргөөр баряа.

Барилгада бин байгаа гэгдэлы усалдаха талаар парти, правительствын абан хэмжээндэ тухай нүхэр Дыгай хэлэбэ. Хоёр жэлэй турша соо орон дотор 402 шэнэ завод, хабсаргадаг түмэр бетонно конструкцинууды үйлдбэригшын тулада 200 полигонууд барилдаха байна. Шэнэ предриятнууды ойрын хоёр жэлэй турша соо ашагдалгада оруулбал, 14,5 миллион квадратна метрхэ дээш талмайтай гэр байра бариха, 6,5 миллион дээш квадратна метр талмайтай промышленна барилганууды бариха, мун 8,4 миллион квадратна метр талмайтай хүдөө ажахын барилганууды бариха ябадалы хангаха байна.

Хабсаргадаг түмэр бетонине, мун барилгын индустриальна методы эхээр нэбэрүүлгын шийдэхы условинуудай нэгэн болохо барилгын хүдэлмэринүүды механизацины саашадан найжаруулха асуудалуудта элдхэлшэ тогтобо. Машинууд болон механизмууды зүбөөр хэрэглэбэ энэ талаар эхэ амжалта туйлагдаха байна. Иймэ машинууд болон механизмуудар барилганууд бүри эхээр хангагдана, гэбшэ, эдэ механизмууд хаа хаанагүй бүтээсэ эхэтэйгээр ашагдалагагүй гэжэ тэрэ хэлэбэ. Барилгын томо машинууды муугаар ашагалгын шалтаганууд байнаб гэхэдэ, тэдэ машинууд олон тоото барилгануудар тарашана. Механизацин зөөринүүды тусхай органоудтай мэдэлдэ нэгдүүлхэ гэшэ шухала байна.

Барилгашадай үмэнэ табигдаад байһан зорилгы шийдэхэ хэрэгтэ архитекторууд эхэ үүргэ дүүргэхэ байна. Барилгын шухала зорилгунууды дүүргэгдэ зарим архитекторуудэй хабаадуулагдагшынөө боложо олохон промышленна предриятнууд болон байрын гэрнүүд типовой проектээр хангадаггүй үлшэһэн байба. Мүнөө үедэ байрын бұхы гэрнүүдэй хахадын шахуу гэрнүүды ганса гансаар барилгын проектүүдээр барилдажа байна, энэнь барилгын болзорны унжагайруулна, үнэнь дээшлүүлнэ.

Барилгашадай хоорондо дүй дүршэл андалдагын ямар эхэ удашанартай байһан тухай нүхэр Дыгай саашан хэлэбэ.

Металлургическа болон химическэ

промышленностин предриятнууды барилгын Министерствын барилгын органоудтай хүдэлмэринэ эрид найжаруулха талаар хэмжээнүүд тухай, промышленна барилгы типовой ёһоор ба нэгэ янзаар бариха тушаа проектнэ, научно-шэнжэлэгын ба барилгын органоудтай зорилгоноуд тухай элдхэлэлы Металлургическа болон химическэ промышленностини предриятнуудай барилгын министр нүхэр Д. Я. Райзер хэбэ.

Министерствын мэдэлдэ хүсэ эхэтэ барилгын ба хабсаралгын органоудтай, хүдэлмэриндэ, мастернууд болон инженерүүдэй дүй дүршэлтэй кадрнууд бин юм гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Барилгын хүшэр хүндэ ба ажал эхэтэй хүдэлмэринүүды эхээр механизировалхэ арга боломжо олгоһон түрүү техникээр динлэнхи барилганууд хангагдаа. Гэхэтэй хамта, промышленна барилганууд болон байрын гэрнүүды ашагдалгада оруулха даалгабарине министерство жэллээ жэлдэ дүүргэнгүй. Иймэ ушар юун дээрэһэ тохёоллоноб гэхэдэ, барилганууды эмхидхэлэ-техническэ талаарн хүтэлбэригшн хэмжээн мүнөө үеын индустриальна барилгануудай эрилтэй зохилдоногүй. Барилгашадай түрүү дүй дүршэл удаанаар нэбэрүүлэгдэнэ.

Олохон барилгануудта гол хүдэлмэринүүды хүсэд бэлдхэлгүйгөөр хэгдэнэ, энэнь юун дээрэһэ харганданаб гэхэдэ, технологическа дүрнүүдын, мун элдэб предриятнууд, гэр байранууд болон барилганууды барилгын болзорой нормонууды мүнөө болотор гуримшуулагдаггүй байна. Эдэ нормонууд болон дүрнүүды шадаал һаа түргөөр зохёохо хэрэгтэй. Барилгын хүдэлмэринэ эмхидхэлгы эрид найжаруулха хэрэгтэ нэдэлы-сүточна граффине зохёохо гэшэ шухала удашанартай байна. Тнмэ граффинар хүдэлмэриндэ барилгын харын, квартална болон жэлэй түсбүүды нэгэ жэгдээр дүүргэхэ, хүдэлмэриндэ ажалы найнаар эмхидхэхэ, барилгын машинууд болон транспортна хэрэгсэлнүүды ашагалгы найжаруулха ябадалы хангана.

Барилгада ажал эхэтэй ба хүшэр хүндэ хүдэлмэринэ механизацинда элдхэл соо эхэ һуури ээллэгдэ. Хэдэ хэдэн ушарта машинууд муугаар хэрэглэгдэнэ. Өөргөө мэдэлдэ байһан механизмуудта хайша хэрэгтэр хандадаг барилгашад энэ хэрэгтэ өөһэдэ зэмэтэй байна. Гэхэ зуурта, барилгы комплексноор механизацинда шухала хэрэгтэй элдэб түхэлэй машинууды үшөөл багаар бүтээгдэ машина бүтээгшэд-тэшы эхэ эрилтэ хэгдэхэ ёһотой.

Ажалы бүтээһн хангалтагүйгөөр ургалта хадаа министрствын барилгын органоудтай хүдэлмэриндэхи эхэхэн дутагдал болоно. Мастернууд болон ажал хүдэлмэринэ хүтэлбэригшэдэй үүргы дээшлүүлхэ, даалгадан участогуудтан тэднэры бүрин эрхэтэ хүтэлбэригшэд болгохо шухала.

Промышленна барилгы типовой ёһоор ба нэгэ янзаар бариха асуудалуудта Д. Я. Райзер тодорхойгоор тогтобо. Энэ талаар эхэхэн дутагданууд бин байна. Жэшэнь, арбан табана дээшэ проектнэ институтууд металлургическа заводой проекты зохёно. Институт бүхэнинь өөһэдэ типовой проектүүдэй альбомуудтай юм. Гэбшэ, тэднээрэй зохёһон проектүүдэй нэгэнинишэ адли бшэ юм. Гэхэ зуура, барилгы типовой ёһоор барилга байр үр дүн харуулдаг байна. Министрствын институтай нэгэн энэ жэлдэ элдэб органоудтай зохёһон, машина бүтээһн промышленностини гол цехүүды ами амыарн барилгын 600 проектүүды хаража үзөө. Эдэ 600 проектүүды технологическа процессынь муудуулангүйгөөр, барилгын конструкцинуудай үнэ сэнгынь дээшлүүлэггүйгөөр 26 габаритна схемэ болгохо бұхы арга бин байшо.

Зүблөөн үргэлжлөөр.

Арадай судьяда кандидат Зоной этигылы харюулха

—Арадай намда үзүүлэн этигэл найдабарн юуһнээшэ үнэтэй. Тнмээхэ би энэ этигэл найдабарине эрхын ажалараа харюулхын түлөө, аралайгаа аша тнһаа социалистическэ хуулын наринаар сахихын түлөө бұхы хүсэ шалаала, мэргэжэл

шалабаряа зориулхаб,— гэжэ арадай судьяда кандидат Сультым Дагбаевич Батуев аймагай центрын ажалшадай хунгалтын урла тэхн уулзалгын суглаанда хунгагшадта хандан мэдүүлэн байна.

Үнхөөрөөшэ нүхэр Батуев хэлэн жэлэй туршала судбно-прокурорско органоудта хүдэлмэрилхэ зуура, арад зоной этигэл найдабарине үнэн сэхэ дүүргэдэг байһанаа харуулаа. Тнмээхэ Хэжэнгын аймагай ажалшад мүнөө арадай судьягаар хунгалтын түлөө нүхэр Сультым Дагбаевич Батуевай кандидатуры нэгэн наналаар дэбжүүлэн байна.

Нүхэр Батуев Октябрьска революцинын илан манлан 1917 ондо малша бурядай бүлэдэ, Хэжэнгын аймагай Шулуута нотагта түрөө һэн. Долоодохи класс дүүргэдэ байхалаа 1936 ондо Хорнин леспромхозой Сулхарын модо бэлдхэлэй участогта хүдэлмэрилжэ эхиллэн юм. Тнмээхэ нүхэр Батуевай ажалай үргэн зам эдир залуудаа энлээхэ захалһан байна. Тэрэнэйгээ һүүлээр Улан-Удын педагогическа училишда һуража гараад, Хорнин аймагай прокуратурада хүдэлмэрилжэ байгараа, Иркутска нэгэ жэлэй юридическэ һургуулида эльгээгдэһэн юм. Тэрэ һургуулиа амжалтатайгаар дүүргээд, Яруунын аймагай адвокат, арадай судьягаар, аймгүисэдкомой таһагы даагшар хүдэлмэрилжэ, үнэн сэхэ, уршага ябан хүдэлмэрилгшэ байһанаа харуулаа. Тнмээхэ мэргэжэлээ, эрдэмээ дээшлүүлхын тулада Иркутска хоёр жэлэй юридическэ һургуулида 1950 ондо эльгээгдэжэ, тэндэ хоёр жэл соо һуража гараад, Бурят-Монголой адвокатуудай коллегидэ хүдэлмэрилбэ. Тэрэнэй һүүлээр партинын Хэжэнгын айкомой пропагандиастар томилогдоод, хоёр жэл тухай хүдэлмэрилжэ байһар 1954 оной зун Хэжэнгын аймагай ажалшад нүхэр Батуевы арадай судьягаар хунгаба. Тнм нүхэр Батуев өөргөө дурагтай ажалда һөөргөө дэбжүүлэгдэһэн байгаа.

Сультым Дагбаевич арадай судьтэ, прокуратурын органоудта болон бусадшы хүдэлмэриндэ ябахала нитын ажалда эдэбхитэйгээр хабадалсадаг, ажалшадай эрилтэнуудтэ, мэдүүлэгүүдтэ болон гомодолнуудта анхаралтайгаар хандадаг ба советскэ хуулын наринаар сахиха юрист байһанаа харуулаа юм.

Мүнөөшэ арадай судьүүды хунгаха хунгалтын урла тэхэ судья Батуев колхозууд болон МТС-үүдээр, предрият болон эмхи зургануудар холодо ябажа, хунгагшалайгаа урда тоосоонууды хэнэ, хүдэлмэре саашада найжаруулхын тулада дуралдаг һанамжанууды хунгагшадна дуулана.

Арадай судьяда кандидатаар дэбжүүлэгдэһэн Сультым Дагбаевич зонойгоо үзүүлэн этигэл найдабарине үнэн сэхэ, оролосотой ажалараа харюулха лэб шадаха байна. Тнмээхэ энэ онд декабрин 12-то Хэжэнгын аймагай ажалшад арадай судьяда кандидат Сультым Дагбаевич Батуевта нэгэн наналаар голоосоо үгэхэнь дамжаггүй.

Ц. Дандаров.

Европодо эб найрамдалы ба аюулгүй байдалы хангах талаар европейск ороноудай Зүблөөн

Ноябрин 30-най хоёрдохн заседани тухай КОММУНИКЕ

Европодо эб найрамдалы ба аюулгүй байдалы хангах талаар европейск ороноудай зүблөөнэй хоёрдохн заседани ноябрин 30-да болобо. Польско Делегацине Толгойлогшо Польско Ардадай Республикын Министруудэй Советэй Түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич түрүүлэгшээр һууба.

Чехословацка Делегацине Толгойлогшо Чехословацка Республикын Премьер-Министр Вильям Широкийн Мэдүүлгы, Германска Демократическа Республикын делегацине Толгойлогшо Германска Демократическа Республикын Премьер-Министр Отто Гротеволь гэшын Мэдүүлгы Зүблөөндэ хабаадагшад шагнаба.

Удаадахи заседани декабрин 1-дэ үдэрэй хоёр часта болохо.

(ТАСС).

Европодо эб найрамдалы ба аюулгүй байдалы хангах талаар европейскэ орунуудай Зүблөөн

(Үргэлжлэл)

талжа, нүгөө тээшнэ абаашаа ондоо зам үшөө бин байна. Энэ зам хадаа үзэгдөө дуулаагүй аюултай хойшлогондоо хүргэхэ байна. Нэгдэхээр, энэ зам хадаа Германин хоёр хуби боложо хубаралгы үлөөхэ гэнэн удхатай. Тэд, Германин хоёр хуби боложо хубаралгы үлөөлгэ Европодо уласхоорондын байдалай хурсадалгаа хүргэхэ, тнмэ болохоороо, дайнай аюулы ехэ болгохо байна. Хоёрдохор, парижска хэлсэнүүды ээслэн баталга хадаа европейскэ бусад зарим орунуудта эсэргүүгээр, тэр тоодо Польшодо эсэргүүгээр шэг-лүүлэгдэн нүгөө зарим орунуудай эсэргэй шэнэ бүлэглэл байгуулаха гэнэн удхатай гэжэ Ю. Циранкевич үргэлжлүүлэн хэлэ. Баруун Германин ээсэглэхэ тухай хэлсэнүүдэй мүнөө дээрэ ээслэн баталгадаагүй байхада, Германин хабаалдагтайгар гүрэнүүдэй хоорондоо үгээ ойлголсон германска асуудалы эбэй ёһоор гуримшуулаха бүхы замууд нэлэтэй байһан дээрэнэ, демократическа, эбэй ёһоор Германин нэгдүүлгээ хүргэхэ болохо байна. Баруун Германин ээсэглэхэ тухай хэлсэнүүдэй ээслэн баталгадан сагнаа хойшо эдэ замууд хагдаха байна гэжэ Циранкевич онс тэмдэглэ.

Германин ээсэглэгдэн зайлашагүй тухай теори худал хуурмаг байна, юуб гэхэд, дэлхэйн хоёрдохи дайһаа хойшо германска милитаризмы зайсуулаха ба тэрнине хэтээн хорогуй байлгах арга боломжо олгоһон условнууд бин болон байна бшуу гэжэ Ю. Циранкевич тэмдэглэ. Эб найрамдалай лагерин гол хүсэнишн Советскэ Союз болоно, энэ лагер хадаа дайһан байдала хүжэрөөхэ, сэргэй ба яаралтайгаар ээсэглэлгэ хэлгэнэ ашаг олоо олохо гэнэн политикда эсэргүүгээр ябуулганууды хэдэ байна гэжэ тэрэ заагаа.

Манай түб дээрэ бата бэхи эб найрамдалы ба аюулгүй байдалы хангахы Европн ардууд эхээр хүсэнэ. Энэ зорилгы туйлаха гансахан лэ зүб зам хадаа аюулгүй байдалы хамтаараа сахиха бү-

гэдэнитын системэ мүн болоно. Энэ системэ арадууды бэс бэдэн ойртуулан дүгэлүүлжэ, уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилы зайсуулаха, буу зэбсэг хурялалдаа хүргэхэ байна. Энэ хадаа Советскэ Союзай ба эб найрамдалай лагерин бусад орунуудай баримталдаг хараа болоо болго гэжэ Польшын делегацин толгойлошго үргэлжлүүлэн хэлэ. Гэбэшье, манай орунуудай эбэй ёһоний дурадхалууды хүсэ багатай байһанай гү, али манай суверенн эрхэнүүдхэ арсахаар байһанай гэдэг гэжэ хаража үзэхөөр бэлэн байһан хүнүүд эндүүрэн гэжэ хэлэ.

Хэрбээ ардуудай түхэтэ бүхы дүй дүршэлы ба европейскэ орунуудай олонитын нанамжы хэрэгсэнигүгээр баруунай политнуудай парижска хэлсэнүүды ээслэн баталгаад байгаа гэшэ наа, эб найрамдалда дуратай орунуудай аюулгүй байдалы хангаха шэнэ арга ээсэглүүды хэрэглэхээр шэнэ оршон байдал төхөлдхо байна гэжэ Ю. Циранкевич мэдүүлэ. Шэнэ оршон байдал хадаа эб найрамдалда дуратай орунуудай өөрыгөө хамгаалха хүсэнүүды ехэ болгохы эрхэ байһанин сохотой гэжэ тэрэ заагаа.

Шэнэ аюулы зайсуулахын тулада эб найрамдалы ба уласхоорондын аюулгүй байдалы политикы бэсэлүүлгэ гүрэнүүдэй өөлнэгөө хүсэлт оролдолгы нэгдүүлгээд байхада, эдэ хүсэлт оролдолгонууды зохиолуулан тааруулын хангалдад байхада, манай өөрыгөө хамгаалгын хэмжээ-ябуулганууды нэгдүүлжэ эмхидхэлэй формын тодорхойлогдоод байхада бнэйэй абаха хэмжээнүүд бүри үрэ эхэтэй байха болоно гэжэ Циранкевич мэдүүлэ.

Зүблөөндэ хабаадажа байһан гүрэнүүдэй арадууды аргэсннэй хамгаалгын тулада тэдэнэй хамтын хүсэл оролдолгы зүбшэжэ шэглүүлхэ ябдалы тус Зүблөөн тодорхойлоо бээ гэжэ найдажа байһан тухайгаа үгэнгөө түгсэхэлдэ Ю. Циранкевич мэдүүлэ.

Ю. Циранкевич мэдүүлэ хэбнэй һүүлээр засэдан хаагаа.

(ТАСС).

Эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй нанал бодолы мэдүүлэн зүблөөн

ПРАГА, ноябрин 30. (ТАСС). Европодо эб найрамдалы ба аюулгүй байдалы хангах талаар европейскэ орунуудай зүблөөс Чехословакин олонитгэ эхээр һайшааха зуураа, урагшатайгаар хүдэлмэрилхынь тэрэнэ хүсэнэ.

Газетнүүд хадаа зүблөөн тушаа түрүү бшээгүүды, редакционн статьянууды тунхаглаха зуураа, Европодо эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэргы бэхжүүлгээд тус зүблөөнэй тон эхэ үүргэ дүүргэхэ байһаны онс тэмдэглэнэ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байһан хүсэнүүдэй илагдашагүй байһы мэдэрэн, чехословака арал хадаа Москвада боложо байһан түүхэтэ зүблөөнэй хүдэлмэрин хойно-

һоо ажаглан хаража байна гэжэ «Свободне слово» газетэ бшэнэ.

Европа хадаа хоёр замай урда тээ байна. Түүхын хургаалууды хараалаа абахы хүсэдгүйшүүл тэрнине нэгэ замаар ябуулхы эрмэлзэн германска агресивн милитаристнуудар толгойлогдоһон сэргэй шэнэ блогы Баруун зүгтэ байгуула. Энэ замын дайнда хүргэхэ гэжэ эб найрамдалда дуратай хүнүүд һайнаар мэдэн. Хоёрдохы зам—эб найрамдалай зам—советскэ дурадхалууд соо эли тодоор заагданхай гэжэ газетэ заана. Иймэ замаар ябахы хүсэдгэ бүхы ардуудай наналы тус зүблөөн мэдүүлжэ байха гэжэ газетэ онс тэмдэглэнэ.

Бирмын премьер-министр Ханойдо ошоод байна

ПЕКИН, ноябрин 30. (ТАСС). Синхуа агентствын мэдээсэньей ёһоор Бирмын премьер-министр У Ну Вьетнамай Демократическа Республикын столица—Ханойдо ноябрин 29-дэ эрээ. Бирманска премьер-министрын хүндэлэлдэ зориулан президент Хо Ши Минтай уулзалга хэбнэй һүүлээр хэлсээ хэлгэ болон байна. Тэрэнэй һүүлээр Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин ба Бирманска Союзай премьер-министр У Ну доро дурсагдан коммюнике тунхаглаа:

«Президент Хо Ши Мин ба премьер-министр У Ну хоёр мүнөөдөр уулзажа, Вьетнамдашы, мүн Бирмандашы хамаатай элдэб асуудалууды зүбшэн хэлсээ.

Президент ба премьер-министр хадаа харин гүрэнүүдэй ямаршы хамааралсалгагүйгөөр, бээ даанхай эрхэ байдалда һалбаран бадаржа байха арга боломжо Индо-Хятадай орунуудта олгохо ба Зүүн-Урда Ази-

да болон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалы аршалан хамгаалгада тунхага байһан туладань Индо-Хятада эб найрамдалы бэхжүүлжэ асуудалууды һонирхоһон байна.

Президент ба премьер-министр хадаа Хятадай ба Индин, мүн Хятадай ба Бирмын хамтын мэдүүлгэнүүд соо найруулагдан табан принципүүд тушаа Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын ба Бирманска Союзай правительствын хүсэд нэгэн нанал бололтой байһы зааха зуураа, Вьетнамай ба Бирмын хоорондохи, мүн бусад орунуудай хоорондохи харилсаануудта элэ принципүүд баримталагдаха ёһотой гэжэ тоолоо.

Вьетнамай ба Бирмын хоорондохи хани барисаанай улам бэхжэхэ ба элэ хоёр орунуудай хоорондохи харилсаануудай бүри эхээр нягтаран һайжархада найдажа байһан тухайгаа президент Хо Ши Мин ба премьер-министр У Ну мэдүүлэн байна».

Үргэлжин. һүүлээр.

Л. Хайдуравой фото-агид.

Советскэ Правительствын октябрин 23-най ба ноябрин 13-най нотонуудта США-гэй, Франциин ба Англиин Правительствонуудай харюу

США-һаа, Франциһаа ба Англи-һаа Советскэ Правительствын энэ оной октябрин 23-най ба ноябрин 13-най нотонуудта дурсагдан орунуудай Правительствонуудай харюунай нотонуудай текстнууды СССР-эй Гададын Хэрэгүүдэй Министерстводэ ноябрин 29-дэ почтоор эльгээгээ.

«Парижска хэлсэнүүды шатаал һаа түгөөр хүсэндэн оруулахаар шиндиги байһан тухайгаа США-гэй, Франциин ба Англиин правительствонууд аян удхатай эдэ нотонууд соогоо мэдүүлэн байна.

«Хабаалганад бүхэнэй зохиохы интэресүүды хүндэлсэн хэлсэнүүды хэжэ аралдаата асуудалууды шиндэхысэ хүсэжэ байһан тухайгаа мэдүүлбэшье, США-гэй Правительство, тэрэнэй Франциин ба Англиин Правительствонууд хадаа тэдэнэй нанамжын ёһоор «Германи гү, али Австри тушаашы, мүн европейскэ аюулгүй байдалай бусадшы асуудалуудар урагшатайгаар зүблөө үнгэргэхэ шухала үндэй һуури мүнөө үдэ үгэ гэнэн хэбэртэйгээр тэдээр батайна.

Иймэ үндэй һуурын байгуулагданай һүүлээр,—«парижска хэлсэнүүды зохиохы правительствонууд ээслэн баталһанай һүүлээр, шиндэхэринүүды гаргахы болодо перспективнүүд бин болоо гэжэ элрэн саасуны» Гададын Хэрэгүүдэй дүрбэн Министерүүдэй зүблөө үнгэргэжэ болохо гэжэ дурсагдан гурбан гүрэнэй правительствонууд тоолодог тухай харюунай нотонуудай түгсэхэлдэ зааглана.

Аюулгүй байдалы хамтаараа сахиха системэ байгуулаха талаар европейскэ орунуудай зүблөөн тушаа хэлэхэ болоо һаа, гурбан гүрэнэй правительствонууд хадаа өөһэднэгэ нотонууд соо ингэжэ мэдүүлэн. Тэдэнэй нанамжын ёһоор «европейскэ ба бусад хамаатай гүрэнүүдэй бүри үргэн зүблөө» зарлажа болохо тэдэнэй, имагалт Гададын Хэрэгүүдэй дүрбэн Министерүүдэй зүблөөнэй болоһонй һүүлээр, хэрбээ, энэ зүблөөнэй «аша тунатай байха наань» нимэ зүблөө үнгэргэжэ болохо гэнэн хэбэртэйгээр тэдээр шалтаг барһан байна.

Советскэ Правительствын ноябрин 13-най нотодо баруевропейскэ зарим орунуудай Правительствонуудай харюунууд

Советскэ Союзай Правительствын энэ оной ноябрин 13-най нотодо Даниин, Норвегийн ба Бельгийн правительствонуудай харюунай нотонууды Москвада түлөөлгэдэн тэдэнэй Правительствонуд ба Миссионерүүдхэ СССР-эй Гададын Хэрэгүүдэй Министерство ноябрин 29-дэ абанан байна.

Европодо аюулгүй байдалы хамтаараа сахиха системэ байгуулаха тухай асуудалаар Нинтеевропейскэ Зүблөө үнгэргэхэ тухай Советскэ Правительствын дурадхалы дурсаг-

дан правительствонуд эдэ нотонууд соогоо буруушааха зуураа, Зүблөөндэ өөһэднэгэ хабаадагүй үлхы США-гэй, Англиин, ба Франциин правительствонуудай харюунай нотонууд соо дурсагдан лэ шалтагуудар үндэйгэн баримтала.

Италиин, Исландин, Турциин ба Люксембургин правительствонууд мүн лэ нимэ удхатай харюунай нотонууд эдэ үдэр СССР-һэ элэ орунуудта байдаг дипломатическа түлөөлгын зургаануудта дамжуулан үгтэнэ байна.

Номой выставкэ эмхидхээ

А. М. Горькин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ болохоёо байгаа советскэ уранзохёолшодой Бүхэсоюзна II съезды утгуулан, советскэ уранхайнай литературын туйлаатай, Бурят-Монголой уранзохёолшодой творческо ургалтатуй ушангаһаа һайнаар танилсуулаха гэжэ оролодо.

«Советскэ литература — дэлхэй дээрэ эгээ идэйн, эгээ түрүү литература мүн» гэнэн гаршатай номой выставкэ энэ эмхидхэдэ. Энэ выставкэ советскэ литературын үндэй һуури табигшад —А. М. Горь-

кин, В. В. Маяковскийн зохёолнуудһаа эхлэнэ. Мүн эндэ Агууехэ Октябрска социалистическэ революци, граждаска дайн тухай зохёолнууд, дайнай урдахи табанжалнууд тухай бшээлдэн һай һайн зохёолнууд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үдэ советскэ арал зоний баатарлагшы харуулан номууд, советскэ хүн зоний дайнай хойто тээхи жэлүүдтэ хэжэ байһа ажалы харуулан олон тоото номууд табигданхай.

Ушангаһад зохёолнууды олоо абажа ушнадаг болоо. Д. Жарков.

Шатараар түрүү һуури эзэлхын түлөө

Хойшолуудан партинууды наадахалаа Соболев Прониниин, Малков Хабухасеы шүүбэ. Гармаева Сумкинда шүүдэнэһээ наадаггүйгөөр мэдэрб.

Наадагдангүй үнгэрһэн партинууды наадахалаа Чимидун Мамиллов, Мункосов Малковсы шүүбэ.

Арбан дүрбэлхн турта Мамиллов Малковтай сагнааар наадаад, ехэ һайн байдалтай боложо, Малковтайгаа байдалы һамна дархаар дэбсолоо хэжэ оробо. Энэ хүсэтэ турлтын сухаруулаха аргагүй гэжэ нэгэ хирлээ һанамар болоод байба. Гэбэшье, Мамиллов зүбөөр наадажа надангүй шухала хүбүүгээ алдажархэ. Тингэһэй һүүлээр Малков болонуудараа зүб ябдалууды хэжэ, хүбүүдээрээ бэрын урдаһаа дахин ороод, илаба.

Уланов Крынскитэй урагшатайгөөр наадажа эхлээд, саанадаа

байдалаа гансал хамгаалха баатай болоо. Крынскитэй эдбхитэйгээр наадажа шүүдэнэ байна.

Пронин Ухановсы ехэ түргээр шүүжэрхэ.

Чимидун Хабухасеы хоёрой уулзалта тэнсэлгээр дүүрбэ.

Гармаева Сергеевы, Цыденов Ринчиновсы шүүбэ. Мамиллов Цыденов хоёрто аядаһан байна. Соболев Ежов хоёртой парти тэнсэлгээр дүүрбэ. Сумкин Мункосеы, Крынскитэй Мамилловсы шүүбэ.

14-дхи турай һүүлээр Сумкин 13,5 очкотой, Малков Мункосеы хоёр 10,5 очкотой, Крынскитэй 10 очкотой.

Һүүлсын 15-дахы турта Малков—Чимидун, Хабухасеы — Крынскитэй, Уланов—Сумкин, Мункосеы—Сергеев, Гармаева—Ежов, Соболев—Пронин, Уханов—Цыденов, Ринчинов—Мамиллов гэшэд уулзаха байна.

А. Малков.

Б О Н И Т Э Х Э

Манай институтай студентнэр хирэ хирэ болоод лэ горолойнгоо промышленна предпринтнуудта экскурсар ошолодо юм.

Һаяхан мях-консервын комбинат ошоно, мях үсэлхынь, колбаса, консервэ болон бусад зүйлүүды үйлдэбрилхынь хараабди, комбинатай техникэтэй танилсаабди. Тэндэ ябахалаа бидээр «Васька» гэжэ тэхы хаража, ехээр һонирхон байнабди. Юуб гэхэдэ, үүсэлгэдэхэ малнууды цех тээшэ хүнүүдэй туухада ошоно үгэнгүй. Эдэ бүгэды хаража байһан

«Васька» тэхэ хэдэн хони, ямаа дэхуулаад, цех тээшэ шамдууханар ябаадһа. Нэгэ бага ябаад, һөөртөө харахадань хойноһонь олон малнууд субжа ябаба. Эдэнине харахада һанаагаа амарһан ишататайгаар үсэлгын нехын үүдэлдэ тула са ошоод, хажуу тээшэ нэгдэхэ заахан үүдэ түлхэд орошоно.

«Васька» гэжэ алдаршанхай энэ тэхэ малнууды дахуула, үүсэлгын цехтэ орууддаг «кажал» долоодохи жэлээ хэжэ байна.

Г. Базаров, зооветеринарна институтай 3-дахы курсын студент.

Бурят-монгол литература—олонациональна советскэ литературын таһаршагүй хуби мүн

(Түгсэхэл)

Уранзохёолшод һайшаалта геройнуудай тодо һайн образудтай зохёолнууды үшөө бшээгүй. Хүдөө ажахын бүхы һалбарны эрид хүгжөөжэ талаар парти, правительствын үүсхэн шухала хэрэгтэ зориулагдан зохёолнууды уранзохёолшод олонхын мүнөө хүрэтэрэ бшээгүй. Бурят-монгол литературада расскаа, очерк гэхэ мэтын жанр һулар хүгжөөгдэнхэй.

Бурят-Монголой драматурги нилээд эхээр гээгдэнэһэн зандаа, тингэжэ республика дотор театральна ба хүгжэмэй искусство саашадан хүгжөөлгы һаатуула. Литератури шүүмжэлэл тон хангалтагүйгөөр табигданхай. Хүүгэдэй литература гээгдэжэ ябана.

Литературиунуудай тон удаанар олоһоржо байһанине Съезд тэмдэглэ. Уранзохёолшодой союз залуу ба эхилэн бшээжэ байһан авторнуудтай муугаар хүдэлмэрилдэг тэдэндэ зохио туһаламжа үзүүлдэггүй, тэдэнэй зохёохы ажалы бэхжэдэггүй, залан хүтэлдэггүй байгаа.

Республикын уранзохёолшодой союзай правлени шэнэ зохёолнууды зүбшэн хэлсэлгы удааруудда, тэдэндэ сэргэлтэ үгэжэ ядадаг байна. Тэрэнэй эсэстэ зарим һайн зохёолнууд дэмжэгдэнгүй ба хэблэгдэнгүйгөөр удаан сүт соо эхлэнэ. Тинхэтэй хамта, түүхэй гү, тэлүүр зүйлүүд хэблэгдэн гарана.

Съезддэ хабаадагшадтай шүүмжэлхы бүхы ажаглалтанууды хараадаа

абалсан, бин байһан дутуунууд ба алдуунууды усдахын түлөө эрид шууд хэмжээ абахынь, искусство болон литература тушаа КПСС-эй ЦК-гэй шиндэхэрини, мүн партиин XIX съездын тогтоолууды хүдэлмэрийдэ үндэйгэ баримта болгохынь союзай шэнэ правлени республикын уранзохёолшодой хоёрдохы Съезд уялгалаа.

Мүнөөнэй темээр уранхайханай һайн шанартай, удаа түгэлдэр зохёолнууды бшэхэ, тэндэ элэ советскэ хүнүүдэй оюун сэлхэлэй баялгы, ажалай баатарлаганууды тайлбарлан харуулаха, ажабайдалай зурилдөөтэйгөөр манай болото байдалы гүнзэгыгөөр харуулаха гэшэ республикын уранзохёолшодой хойшо луулангагүй зорилго болоно.

Марксизм-ленинзмн теорини шудалха, общественнэ хүгжэлтын хуули ёһонууды мэдэхэ, Коммунистическэ партиин политикы гүнзэгыгөөр ойлгохо гэшэ бүхы уранзохёолшодой амжалтатайгаар хүдэлмэрилхэ шухалын шухала нүхсэл болоно. Энэ хадаа ажабайдалдахы орбэ бэрхэ үзэгдэлүүд ба процесүүды ойлгожо, зохёолнууд соогоо тэдэнине зүбөөр харуулаха хэрэгтэнэ манай уранзохёолшодой туһалха байна.

Политическэ ба юрнхы эрдэм, культура багатай, мүн тэрэшэлэн профессиональна мэргэжэлээр һула байһан ябадал республи-

кын олохон уранзохёолшодой творчестводо ехэ һаад ушаруула. Литературы саашадан хүгжөөжэ, идеяно-творческо талаараа ургаха хэрэг бүхы уранзохёолшодой үнэхөөрөө үсэд шангаар һуралсахы эринэ.

Уранзохёолшодой хоёрдохы Съезд дээрэ һунгадан республикын уранзохёолшодой союзай правлени Съездын шиндэхэринүүды хүтэлбэри болон, уранзохёолшодой организацин хүдэлмэринэ һайжаруулаха хэмжээ-ябуулганууды хараалаад, бодотоор бэлүүлжэ байна.

Идейно-теоритическэ хэмжээгээр, профессиональна мэргэжэл шадарья дээшлүүлгэ хадаа уранзохёолшын амжалтатайгаар хүдэлмэрилхэ шухалын шухала нүхсэл мүн гэжэ хараалаа абаад, уранзохёолшодой союз литература, искусство гухай, уранзохёолшын мэргэжэл шадари тухай лекцинүүд болон хөөрлөөнүүды үнгэргэдэг болоо.

Уранзохёолшодой союз авторнуудай зохёолнуудһаа бшээжэ байха үдэнэ рещени ба зүбшэл үгэжэ, тэдэндэ туһаламжа ехээр үзүүлдэг болоо. Шэнэ зохёолнууд зүбшэн хэлсэлгэнэ. Гэбэшье, эхилэн бшээжэ байһан залуу авторнуудтай хүдэлмэрээ үшөө ёһото һайнаар эмхидхэжэ шадаргагүйбди гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хүдэлмэриншад ба колхозингуудтай холбоо барисаагаа бэхжүүлхын тула, ажабайдалтай гүнзэгыгөөр та-

нилсахын тула уранзохёолшод промышленна предпринтнууд, колхозууд болон машинно-тракторна станцинуудта оло ошолодо болоо. Уншагшадтай уулзалганууд ба уншагшадтай конференцинүүд үнгэргэдэнэ. Литературиунууд лекцинүүд болон элидхэлүүды ушана. Һүүлсын һарануудай турша соо уранзохёолшодой союзай гешүүд Курумканай, Баргажанай, Сэлэнгын, Иволгын аймагуудта, Читын областин Агын национальна округто ошоно эрээ.

Критикэ ба литературоведенине һайжаруулаха хэмжээнүүд абтажа байна. «Бурят-Монголой советскэ литературын түүхын очеркүүды» ба зарим критико-литературоведческэ зохёолнууды бэлдэхэ талаар уранзохёолшодой союзда критикүүд болон литературоведүүдэй хоёр зүблөөн үнгэргэдэг.

Манай литературын гээгдэжэ ябан жанруудта илангаа ехэ анхар хандуулагдана. Һайн шанартай драматургическа зохёолнууды ургажа байгаа үетэндэ зориулан һайн номууды бшэхэ ябадалда уранзохёолшодой анхарал шэглүүлгэдэнэ. Уранзохёолшодой союз эрхэ жэлдэ драматургиунууд, оршуулагдан ба залуу авторнуудай республиканска зүблөөнүүды үнгэргэхөөр хараална.

Республиканска хоёрдохы Съезддэ бэлдэхэлгын үдэ ба тэрэннэй хойшо манай олохон уранзохёолшод айлээд эдбхитэйгээр хүдэлмэриллөө. Уншагшадта «Үүрэй толон» гэжэ романаа Хоца Намсарев заһажа бшэ. Шэнээр, заһагдажа бшээгдэнэй һүүлээр энэ роман ойрын үдэ Бурят-Монголой номой хэблэгдэн ород хэлэн дээрэ хэблэгдэн гарахан. Мүнөө уранзохёолшодой романингаа хоёрдохы номынь бшээжэ байна.

Жамсо Тумунов «Алтан бороо» гэжэ шэнэ томохон роман бшээжэ дүүргэ. Энэ уранзохёолшын «Нойр-һоо һарин тала» гэнэн роман ардад демократини орунуудта — Венгри ба Чехословакида хэблэгдэ гэнэн мэдээсэл республикын культури ажабайдалда баясхаланта событи болоо.

«Банзарай хүбүүн Доржо» гэжэ романай автор Чимит Цыдендамбаев «Соном Гармаев» гэжэ поэмэ бшээ. Энэ поэмэ манай литературада промышленностин хүнүүд тухай бшээгдэн поэтическэ түрүүшын томохон зохёол болоно. Чимит Цыдендамбаев Бурят-Монголой түрүүшын эрдэмтэ Доржо Банзаров тухай трилогингоо хоёрдохы номы бшээжэ байна.

Үнгэргэжэ жэлдэ залуу уранзохёолшод Сергей Кузнецовой «Нэгэ замаар», Михаил Толкачын «Ехэ замууд» гэжэ романууд, Платон Малакшиновой «Багша» гэжэ роман хэблэгдэн гараа.

Данри Хилтүхын үхибүүдтэ зориулан ном хэблээд, промышленностин ба хүдөө ажыхын түрүүшүүл тухай очеркүүдэй ном бшээжэ байна. Михаил Степанов Байгалай заһанад тухай повесть дүүргэ, Анлопон Шадаев, Дани-Рабдан Батожабай гэшэд шэнэ пьеснүүды бшээжэ байна. Пөздүүд Ламба Жалсарев, Цыденжаб Жимбиев, Чимит-Рыгын Намжиллов, Николай Дамдинов гэшэд шэнэ зохёолнууды бшээжэ байһан.

Эдэ бүгэдэ хадаа саашанхи ехэ хүдэлмэрини имагалт эхилнине болоно. Уранзохёолшодой союзай правлени республикын уранзохёолшодой организацин хүдэлмэрини үшөө үндэйгэринэ һайжаруулаха шадаргагүй байнаар.

Манай мүнөөнэй хүнэй—коммунизм байгуулахын түлөө эдбхитэй-

гээр тэмсэжэ байһан советскэ хүнэй һайн һайхан образы уранхайнаингаа талаар эли тодоор харуулан зохёолнууды уранзохёолшодой бшээхынь уншагшад хүлээнэ.

Бурят-Монголой уранзохёолшод Бүхэсоюзна хоёрдохы Съезддэ бэлдэхэ зуураа, арал зонингоо ба партингаа урда тон ехэ улагтай байһанаа гүнзэгыгөөр мэдэрнэ. Арал зон ба парти болбол манай литературы оролдотойгөөр хүгжөөгөө, һайн һайхан һанал бололоор уранзохёолшоды зоригжуула, манай литературы урдаһаа эсээр байлгахы оролодо, урагшатайнаингаа талаар ургаха замууды тэрэндэ заана.

«Байгал дэгүүр тодон» гэжэ общественно-политическэ ба литературно-уранхайнай журнал 1955 оһноо эхлэжэ эхилхы зүбшөөн ябадал бурят-монголой советскэ литературны хүгжөөхэ гэнэн партиин Центральна Комитетэй сар үргэлжин анхарал оролдолгы үшөө дахин гэрнэлбэ.

Уранзохёолшын зохёохы үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилхын тулада советскэ ажабайдал тон баян материал үгэнэ. Партиин организацин сар үргэлжин анхарал оролдодо хадаа уранзохёолшодой амжалтатуй ба үр эхэтэй хүдэлмэрини хангана. Республикын уранзохёолшод зохёохы ажалла һайжаруулаха, манай агууехэ арадай этнэл һайлабарны хароумлар һайн шанартай, удаа түгэлдэр ба уранхайнаингаа талаар хүсэд һайн номууды бшэхэ хамаг бүхы арга боломжотой байна.

Намжил БАЛДАНО, Бурят-Монголой советскэ уранзохёолшодой союзай правленин түрүүшүн.

Редактор Д. Л. ЛОБАНОВ.